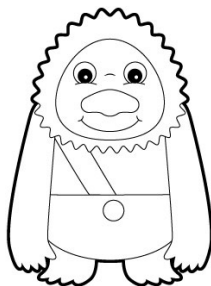

VÅGA
VISA

SAMVERKAN OM UTVÄRDERING

**Bergatrollets förskola
Nacka kommun**

Karin Lundqvist Sollentuna Kommun
Kristina Laestander Roos Nacka kommun
Vecka 42 2014

Innehållsförteckning

VÅGA VISA	3
FAKTADEL	4
<i>Fakta om enheten</i>	4
<i>Statistik</i>	4
<i>Organisation /Ledning</i>	4
OBSERVATIONENS METOD	4
SAMMANFATTNING	5
<i>Sammanfattande slutsats</i>	5
<i>Starka sidor</i>	5
<i>Förbättringsområden</i>	5
MÅLOMRÅDEN	6
Normer och värden	6
Utveckling och lärande	8
Ansvar och inflytande för barn	11
Förskolechefens ansvar	14
JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE OBSERVATION	17
REFERENSER	17
FÖRSKOLECHEFENS KOMMENTAR TILL RAPPORTEN	18

VÅGA VISA

VÅGA VISA är ett utvärderingssamarbete inom utbildningsområdet mellan Danderyd, Ekerö, Nacka, Sollentuna, och Upplands Väsby.

Syftet med VÅGA VISA är att öka måluppfyllelsen i förskola och skola genom att utvärdera verksamheten på uppdrag av de politiska nämnderna i respektive kommun.

Metoderna omfattar idag tre delar: kundenkät, pedagogers självvärdering samt kollegiala observationer, och genomförs i både kommunala och fristående förskolor, grundskolor och gymnasieskolor.

VÅGA VISA:

- baseras på läroplaner för förskola och skola
- utgår från ett barn- och elevperspektiv
- stödjer det systematiska kvalitetsarbetet
- jämför kommunernas förskolor och skolor
- sprider goda exempel och bidrar till lärande och utveckling

Observationer inom Våga Visa

Observationerna genomförs av erfarna pedagoger och skolledare med pedagogisk högskoleutbildning. Observatörerna bildar lag som besöker en förskola i en annan kommun. Observationerna utgår från läroplanerna och gäller följande målområden:

- Normer och värden
- Utveckling och lärande
- Ansvar och inflytande för barn
- Förskolechefens ansvar

Observatörerna skriver en rapport där de beskriver och bedömer förskolans arbete och resultat inom målområdena, baserat på

- Observationer i verksamheten
- Intervjuer med personal och skolledning samt samtal med barn
- Förskolans styrdokument

Även fördjupade observationer kan genomföras, när kommunen beslutat om det. I fördjupade observationer avser observationen ett par av målområdena och eventuellt särskilda frågeställningar.

Mer information finns på VÅGA VISA:s hemsida på www.ekero.se/vagavisa

FAKTADEL

Fakta om enheten

Förskolan/delenhetens namn:	Bergatrollets förskola
Är verksamheten kommunal eller fristående? (Koncern)	Fristående, föräldrakooperativ
Avdelningar	2
Tillagningskök eller catering	Catering
Har förskolan någon profilering?	Traditionell förskolepedagogik
Typ av demografiskt upptagningsområde	Hela Nacka

Statistik

Antal barn:	28
Antal pedagogisk personal (heltidstjänster/årsarbetare)	6,2 + 1 resurspedagog
Antal barn/årsarbetare	4,5
Antal personal med förskollärexamen (åa)	0,5 förskolechef arbetar som förskollärare på en avdelning 1 förskollärare är föräldraledig 1 pedagog går för närvarande utbildning till förskollärare
Förskolechef (åa)	0,5
Övrig ledning (åa)	Föräldrakooperativets styrelse

Organisation /Ledning

Ledningsgrupp, pedagoggrupp	Förskolechefen deltar i styrelsemöten 1 g/ mån, samt har möten med avdelningsansvarig pedagog ca. 1 g/ vecka
Arbetslag eller liknande kring vilka barngrupper personalen är organiserad.	Pandans avd. (1-3år) har 3 pedagoger och Solstrålens avd. (3-5år) har 3,2 pedagoger

OBSERVATIONENS METOD

Observationen genomförs vecka 42 under 5 dagar; halva tiden i förskolan och resterande tid för rapportskrivande. Inför observationen läser vi förskolans dokument. Vi deltar i förskolans olika aktiviteter inne och ute och samtalar med barn och pedagoger under pågående verksamhet. Intervjuer sker vid olika tillfällen med förskolechefen och med två pedagoger från förskolans båda avdelningar. Observationen har sin utgångspunkt i de olika målområdena i förskolans läroplan och Våga Visa – metodbok.

SAMMANFATTNING

Sammanfattande slutsats

Bergatrollets förskola startade sin verksamhet 1992 och drivs som föräldrakooperativ. Förskolans lokaler är inrymda på nedre planet i ett flerfamiljshus i närheten av Ektorps centrum. En utelekplats delas med omgivande bostadsområde och skogen finns inom gångavstånd. Förskolan har inte något specifikt profilmråde.

Vi möter glada barn, engagerade pedagoger och förskolan präglas av trygghet och arbetsro. Alla bemöter varandra respektfullt och förskolechefen leder verksamheten med ett demokratiskt arbetssätt. Verksamheten är genomtänkt och planerad på ett sätt som ger barnen mångfald i lärandet.

Bland de förbättringsområden vi identifierar finns, förankring av Likabehandlingsplanens olika delar och en revidering av planen enligt nu gällande lagstiftning. Det behövs en utveckling av den pedagogiska dokumentationen och ett utökat användande av modern teknik för barnen. Barnens ansvarstagande bör utvecklas och även inflytande i planering och i beslutsfattande som rör deras vardag.

Starka sidor

- Pedagogerna har ett respektfullt och vänligt bemötande och de har barnen i fokus. Normer och värden sid 6
- Trygghet och arbetsro präglar verksamheten och det finns ett gott samarbete mellan pedagogerna. Normer och värden sid 6
- Pedagogerna har varierade metoder och ett planerat innehåll som ger barnen mångfald i lärandet. Utveckling och lärande sid 8
- Pedagogerna uppmärksammar barnen, lyssnar på dem och ser deras individuella behov. Ansvar och inflytande sid 12
- Förskolan har väl genomtänkta måldokument och ger arbetslaget stor delaktighet i förskolans utvecklingsarbete. Förskolechefens ansvar sid 14

Förbättringsområden

- Synliggöra motverkande av traditionella könsroller/mönster i barnens arbetsmiljö. Normer och värden sid 6
- Beskrivning av lärprocesserna i de pedagogiska dokumentationerna och möjligheter för barnen att reflektera över sitt eget lärande. Utveckling och lärande sid 8
- Användning av modern teknik i vardagen, framför allt för förskolans äldre barn. Utveckling och lärande sid 8
- Ansvar för barnens lärande i vardagssituationer, samt större inflytande i pedagogisk planering och arbetsmiljö. Ansvar och inflytande sid 12, Förskolechefens ansvar sid 14
- Uppdatering av Likabehandlingsplanen med hänvisning till nuvarande lagstiftning. Förskolechefens ansvar sid 14

MÅLOMRÅDEN

Normer och värden

Beskrivning

Värdegrundsarbetet

Förskolan har en *Likabehandlingsplan* som bland annat beskriver förebyggande arbete, ansvar och åtgärder om kränkning uppstår. I planen beskrivs också kvalitetssäkring och utvärdering av planen. Pedagoger vi intervjuar säger att de känner väl till planens innehåll och att den diskuteras och utvärderas på personalmöten.

I planen läser vi bland annat:

- Alla barn ska känna trygghet tillsammans med kamrater och personal i förskolan.
- Alla ska känna att de blir respekterade och att de har lika värde.

De äldre barnen har en dag per vecka *Känslösamling* i syfte att stödja barnen i deras empatiska och emotionella utveckling. I samlingen ser vi när pedagogen läser en bok om rädsla och att barnen därefter får säga vad de är rädda för ibland. Dockan *Sally* som visar ett ansiktsuttryck med rädsla skickas runt i ringen och barnen tröstar dockan på olika sätt. En pedagog berättar, när vi frågar om uppföljning av *Känslösamlingen*, att hon kommer att ha liknande samlingar om rädsla ett par gånger till och prata mer med barnen om sina rädslor.

Vi ser många situationer då barnens egna förutsättningar uppmuntras och att pedagogerna ger dem samma möjligheter, oavsett barnens olikheter i ålder och kön. Lekar och andra aktiviteter är anpassade till barnens nivå och de ser glada och intresserade ut. I rum på de äldre barnens avdelning, kallat *Bygg- och konstruktion* och ett annat rum som barnen kallar *Dockis*, ser vi att barnen leker med varandra i både köns- och åldersblandade grupper. Pedagogerna berättar att *Hemvrån/ dockis* ofta används av barnen som ”restaurant” och att de är ”kockar” som lagar mat till sina ”gäster”.

I samtal med pedagoger säger de att det är viktigt att ge flickor och pojkar samma möjligheter och att de tänker på hur de tilltalar barnen på ett likvärdigt sätt. Vi ser inte att miljön i förskolan i någon större utsträckning planerats i syfte att motverka könstypiska mönster. Exempelvis är *Lekvrån/ Dockis* möblerad med lekmöbler, dockor etc. och ovanför barnens hyllor i hallarna sitter skyltar med orden *mamma* och *pappa* istället för exempelvis *föräldrar*. Vi läser ett ”brev” till de äldre barnen från skogstrollet *Tifslis* som beskriver trollets familj bestående av mamma, pappa och syskon och att ”Tifslis är en pojke”. Pedagogerna berättar att i första brevet om Tifslis hade de medvetet utelämnat Tifslis kön, men barnen ställde frågan om Tifslis är en pojke eller flicka.

Förhållningssätt mellan barn och personal

I *Likabehandlingsplanen* står beskrivet:

- Att vuxna ska vara goda förebilder.
- Närvarande vuxna som ser barnen och stöttar dem.
- Att vi inte accepterar att barn nekar andra barn att vara med, rent allmänt och i syfte att utesluta.

Vi ser att pedagogerna är tillgängliga för barnen och befinner sig där de leker. Vi uppfattar att pedagogerna är vänliga och har barnen i fokus. Pedagogerna lyssnar på barnen, ställer frågor till dem och stannar upp och besvarar de frågor barnen vill ha svar på. Vi hör ofta samtal mellan barn och vuxna som skapar dialog och som möjliggör utmaningar i barnens tänkande. Barnen samtalar mycket med varandra i lekarna och i vi hör att pedagogerna har dialog med varandra och med föräldrarna.

Vi ser ett fåtal konflikter mellan barnen. I de situationerna finns pedagoger till hands när något barn blir ledset, tröstar och frågar inblandade barn om vad som hänt. I en situation ser vi ett barn som vill vara med i en lek, men får inte det för de andra barnen. Vi uppfattar att pedagogerna avleder barnet som vill vara med i leken, men inte får. Barnet börjar leka ensam med annat istället. Förskolechefen berättar att pedagogerna nyligen gått en fortbildning i lekens betydelse och med det blivit mer uppmärksamma på att det inte alltid är självklart att alla får vara med i en lek. Barn som "inte får vara med" får inte uppleva sig som kränkta eller utanför, säger hon. Vi uppfattar att barnet som inte får vara med i leken vill ha kontakt, men blir utanför övrig lekgemenskap.

Arbetsklimat för barn

Vi uppfattar att det finns ett positivt arbetsklimat och vi hör att barnen ofta pratar och skrattar tillsammans i olika lekar. Barnen är nyfikna på vilka vi observatörer är, ställer frågor och vill ha kontakt.

Det finns planerade aktiviteter, såväl inne som ute och fasta rutiner. Vi ser att pedagogerna samarbetar genom att fördela arbetet under dagen. Övergångarna mellan olika aktiviteter är planerade, som exempelvis efter uteleken då barnen kommer in i mindre grupper och efter avklädning i hallen väljer olika sysselsättningar i de olika rummen. Detta sker på båda avdelningarna och vi uppfattar att övergångarna mellan olika aktiviteter bidrar till ett lugnt tempo i förskolan.

Pedagogerna talar till barnen och varandra med dämpade röster. Pedagogerna säger i samtal med oss att de ger barnen den tid de behöver i olika aktiviteter och stressar inte.

Vi uppfattar att det råder arbetsro och en stämning av lugn i förskolan.

Bedömning i text

Det finns till stora delar en gemensam värdegrund i förskolan och vanligtvis ett inkluderande arbetssätt. Läroplanens mål i att motverka traditionella könsroller/ könsmonster kan bli synligare i arbetsmiljön.

Alla pedagoger har ett mycket respektfullt och inkännande förhållningsätt mot barnen och mot varandra i arbetslaget. Barnen har mycket goda förebilder i pedagogernas positiva bemötande.

Hela verksamheten präglas i hög grad av lugn, trygghet och ett arbetsklimat som främjar lärandet.

Bedömning enligt skala

Stora brister i kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
1,0	2,0	3,0	4,0
☐	☐	☐	☒

Utveckling och lärande

Beskrivning

I förskolans Verksamhetsplan läser vi:

- Alla barn ska ges möjlighet att utvecklas efter sin egen förmåga.
- Förskolan ska stimulera varje barns nyfikenhet och lust att lära.

Vi ser att pedagogerna har planerade aktiviteter som stödjer mångfald i lärandet. Vi uppfattar inte, under våra observationsdagar, planerad verksamhet som stärker samarbetet mellan barnen i någon större utsträckning. Tydligt samarbete finns i lekstunder då barnen själva får välja plats, aktivitet och kamrater. Pedagogerna menar att de har planerad verksamhet som stöder barnens samarbetsförmåga, som exempelvis i rörelsepass och i skogen då barnen får uppgifter som i många fall går ut på att samarbeta. Vi var inte med på skogsutflykten och kunde därför inte se hur de aktiviteterna stödjer barnens samarbete.

Det finns många exempel på när barnens språkliga medvetenhet stöds. Pedagogerna samtalar med barnen och vid flera tillfällen hör vi att de läser olika böcker för barnen. På de yngre barnens avdelning använder pedagogerna sagopåsar för att förstärka språket. I en samling benämner och förklarar pedagogen olika begrepp för barnen utifrån *Bockarna Bruse*, som exempelvis *över*, *under*, *större*, *mindre* etc. Nästa dag ska barn och pedagoger gå på promenad för att titta på en bro och gå igenom en tunnel. Vi ser en dokumentation av promenaden med foto och text.

De äldre barnen får i turordning ta med sig en *Bokpåse* hem som de sedan har med tillbaka med en bok i. En pedagog har högläsning för barnen och barnet som haft hem bokpåsen får berätta för kamraterna om sitt bokval. Vi hör ett barn berätta att han ska ta med sig en bok ”på sitt språk” i bokpåsen. Den boken har han också på svenska hemma, säger han. Dagen efter har han valt en annan bok att ha med sig och säger att han tycker mycket om den boken ”för att den är lite läskig”.

På båda avdelningarna arbetar de med olika sagoteman. På avdelningen för de äldre barnen använder de sig av sagorna *Vem ska trösta Knyttet?* och *Vad hände sen?* Dokumentationer av barnens temaarbeten finns uppsatta i hallen och här står också ett akvarium där barnens skapande i olika material utifrån temat finns. Vi ser flera olika metoder i temat som ger barnen möjlighet att utvecklas efter sina olika förmågor. Exempelvis bestämmer de äldsta barnen, efter att ha sett filmen om Knytte, att skapa en teater som de vill visa för de yngre barnen.

Vi hör att pedagogerna ställer frågor till både yngre och äldre barn som utmanar deras matematiska tänkande. Pedagogerna för de yngre barnen har, inom sagotemat, valt bokserien

Babblarna. En pedagog visar en app, som hör ihop med en av böckerna och vi ser att programmet ger stöd till barnens begreppsutveckling. Barnen ser intresserade ut vill gärna vara med och peka på skärmen. Pedagogerna berättar om ett tema som de tidigare haft där man tittat på och fotograferat olika geometriska former under promenader ute och inne fick barnen skapa, sjunga och titta i böcker med former.

På de äldre barnens avdelning finns ett bygg- och konstruktionsrum med material sorterade i olika former och färger. Vi ser barn som tillsammans bygger olika konstruktioner, som de får spara för att fortsätta med efter lunchen. I samlingen är barnen med och räknar hur många barn som har kommit idag och de får komma med förslag på hur många och vilka som är borta. Pedagogerna visar och samtalar med barnen om veckodagar, datum och årstid. Under nästa skogsutflykt kommer barnen att få rita en karta som de sedan får följa, berättar en pedagog, och ibland bakar barnen och övar då olika måttenheter. Eftersom det i huvudsak är pedagogerna som dukar borden inför måltiderna tas inte de situationerna tillvara för barnens matematiska utveckling, som exempelvis att sortera och räkna. Förskolechefen berättar att de äldsta barnen dukar själva bordet och under måltiden räknar de köttbullar, potatisar m.m.

Förutom daglig utevistelse på gården går alla barn på skogsutflykt eller på promenad en dag i veckan. De lär sig att vistas i naturen, säger pedagogerna och vi kan läsa i verksamhetsplanen att barnen ska få ”en positiv känsla för växter o djur och andra möjligheter som naturen kan erbjuda”. Barnen följer ibland med till återvinning för att lämna papper. Vi ser inte utforskande arbetssätt med kemiska processer och fysikaliska fenomen, som stöd för barnens förståelse för naturvetenskap.

Hur modern teknik integreras i lärandeprocessen

Det finns en laptop på de äldre barnens avdelning som två barn använder för att spela pedagogiska spel, en stund efter lunchen. För övrigt ser vi inte andra barn använda laptopen.

En pedagog för de yngre barnen visar hur hon arbetar med avdelningens lärplatta med barnen och berättar att alla barn får stunder med lärplattan varje vecka. Lärplatta används också ibland för barn i behov av särskilt stöd. Vid några tillfällen ser vi pedagogerna använda digitalkameror för att ta bilder av olika aktiviteter. Vi ser inte användning av modern teknik i lärandesituationer med de äldre barnen i någon större utsträckning och inte heller som hjälpmedel i de pedagogiska dokumentationerna.

Hur verksamheten anpassas till barn i behov av särskilt stöd

Vi uppfattar att verksamheten är anpassad till varje barns behov och att miljön är tillgänglig på ett sådant sätt så att alla barn kan delta. Barn i behov av särskilt stöd deltar i all verksamhet, berättar en pedagog, vilket vi också ser under observationsdagarna. Förskolan har en resursperson som stöd i olika situationer. Vi ser att pedagogerna ibland säger ord och samtidigt visar med teckenstöd.

Hur verksamheten anpassas efter barn med annat modersmål

Pedagogerna på avdelningen för yngre barn berättar att de ibland använder sig av enkla ”stödord” på olika hemspråk, för att stärka barnets igenkännande och identitet. För de äldre barnen lånar pedagogerna ibland böcker med olika hemspråk och på samlingen hör vi att de sjunger en sång med veckodagar på engelska.

För övrigt uppfattar vi inte att pedagogerna i någon större utsträckning tar till vara på mångfalden i de olika kulturer som finns i förskolan.

Dokumentation av barns lärande

I de äldre barnens hall ser vi dokumentationer, ibland högt upp på väggarna, av det sagotema de arbetar med just nu och även från ett skogstema om trollet Tifslilja. Här finns foton, teckningar och en del text om vad de gör. Vi ser på avdelningen för yngre barn dokumenterat hur barnen tränar sin begreppsbyggnad *under, högre, uppåt* etc. Det finns en bild på barnen när de går under en bro och en beskrivning av hur pedagogerna går till väga för att öka förståelsen för språk och matematik. Här finns också beskrivna syften med promenaden.

På båda avdelningarna finns portfoliopärmarna lättillgängliga och barnen vill gärna visa och berätta för oss observatörer om bilderna i pärmarna. Materialet består av foton och barnens teckningar. Beskrivningar i text saknas till stor del.

Vi ser att förskolans dokumentationer, på väggarna och i pärmarna, visar på *vad* barnen gör, men inte i så stor utsträckning, *hur* barnens läroprocesser ser ut. Vi uppfattar få tillfällen för barnens egna reflektioner över sitt lärande.

En pedagog berättar att veckobreven fungerar som utvärdering av veckans aktiviteter och visar föräldrarna vilka olika målområden som förskolan arbetat med de senaste veckorna, berättar en pedagog.

Miljön som stöd för lärande

Vi ser att avdelningarnas största rum är indelat i ”rum i rummen” med olika hyllor. Ett varierat lekmaterial i barnens höjd finns och bilder av olika lekmaterial på hyllorna visar på var sakerna ska vara. Särskilda rum är planerade för exempelvis rörelse, bygg- och konstruktion, skapande, köksaktiviteter och en hemvård för de äldre barnen. De långsmala hallarna utnyttjas till rörelselek för de yngre barnen och som utställning av temaarbetet och en datahörna för de äldre. Ett rum används till kombinerat kontor och till förskolans femårsverksamhet.

Vi kan se, under lekstunder, att det pågår många olika aktiviteter samtidigt på avdelningarna. Några barn skapar med lera, några målar och några lägger pärlplattor, samtidigt som det pågår olika lekar i de andra rummen. Efter att ha varit ute har de yngre barnens vattenlek och efter en vilostund ser vi dem i rörelselekar i hallen. Vi ser inte i innemiljön tillgång till experimentellt material i någon större utsträckning.

Förskolan har en utegård med varierade lekredskap och ett förråd med lekmaterial som barnen använder sig av i sina olika lekar. Vi ser några olika grupper barn som har sandlek, några cyklar, andra åker rutschkana. Barnen ser ut att ha roligt i sina utelekar och vi inbjuds till ett ”sandlådeparty”. Förskolan har närhet till skogen, promenadvägar och olika parklekar. Även närhet till ett större centrum med bland annat bibliotek.

Samverkan med samhälle, arbetsliv och högre utbildning

Förskolans äldre barn besöker biblioteket i mindre grupper, varannan vecka och de besöker teaterföreställningar några gånger per termin. Förskolans femåringar har simskola i en simhall under våren. Alla barn är med om olika utflykter i det närliggande området. En pedagog för de yngre barnen säger att de anpassar kulturupplevelser och utflykter efter barnen.

Gemensamma utflykter för alla barn i förskolan görs exempelvis till Skansen och Nyckelviken.

Bedömning i text

Verksamheten har i hög grad strukturerade arbetsformer och planerade aktiviteter som ger mångfald för barnens lärande.

Språkutvecklande arbetssätt förekommer i hög grad och stöd för matematiska och naturvetenskapliga förmågor förekommer, men kan utvecklas ytterligare.

De äldre barnens möjligheter att använda modern teknik som ett verktyg i lärprocessen finns endast i liten utsträckning. Vi bedömer att på avdelningen för de yngre barnen används teknik relativt ofta som metod i lärandet.

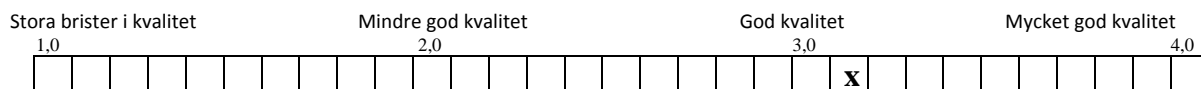
Verksamheten anpassas i hög grad till barn i behov av särskilt stöd och för barn med annat modersmål. Pedagogerna behöver dock, på ett tydligare sätt, ta till vara på förskolans olika kulturer för utökat lärande om omvärlden.

Olika former av pedagogisk dokumentation förekommer till vissa delar. Förskolan behöver utveckla metoder som synliggör lärprocesser och barnen bör ges större möjligheter att reflektera och samtala om vad de lärt.

Lärandemiljön är till stora delar stimulerande och mångsidig både inomhus och utomhus. Vi bedömer att det till viss del saknas möjligheter inomhus för barnen att fritt utforska och experimentera utifrån sina egna intressen.

Pedagogerna tar i hög grad till vara möjligheterna som finns i närområdet och barnen besöker även aktiviteter i samhället såsom bibliotek, simhall och teaterföreställningar.

Bedömning enligt skala

Ansvar och inflytande för barn

Beskrivning

Barns ansvar för det egna lärandet

Vi observerar barnens på- och avklädning i hallarna och ser att pedagogerna ger barnen tid för sitt lärande. De äldre barnen kommer in i hallen från uteleken i mindre grupper och pedagogerna är tillgängliga för dem om de behöver hjälp. Barnen vet på vilken hylla de ska ställa sina ytterskor och de hänger upp ytterkläderna på sina bestämda platser. Samma tillvägagångssätt gäller före uteleken. De yngre barnen har liknande rutin vid av- och

påklädning. Vi ser att pedagogerna ger de yngre barnen tid och uppmuntrar dem att försöka själva.

På avdelningen för de yngre barnen är det pedagogerna som ansvarar för dukning till lunchen. De lägger upp mat på barnens tallrikar, ibland direkt ur kantinerna på matvagnen, utan att barnen får se och välja vad de önskar äta. Pedagogerna förklarar att de lägger upp av allt på barnens tallrikar och ur den ”minibuffén” får barnen välja vad det vill äta.

På de äldre barnens avdelning dukar en pedagog borden medan barnen sitter i samling före lunchen. Barnen tar sin mat själva, men vi ser också att mat ibland läggs upp för barnen utan att någon frågar dem. Efter maten skrapar barnen av matrester och var och en diskar sin tallrik och tar bort sitt glas från bordet. Vid mellanmålet är det pedagogerna som lägger upp mat och brer barnens smörgåsar. Förskolechefen säger att barnen vid varje måltid ska få ta sin mat själva, men att undantag görs exempelvis vid julbordsbuffén.

I en skapandestund för äldre barn, får barnen sätta sig vid bordet och pedagogerna tar på dem förkläden, håller upp färg, ger dem penslar och delar ut föremål som de ska måla. Pedagogerna säger att barnen nu får måla det de tidigare skapat, men att barnen också har fri tillgång till målning vid stafflier då de själva tar för sig vad de vill skapa med. Vi ser ett fåtal stunder med fritt skapande under våra observationsdagar.

På avdelningen för de äldre barnen ges de ansvar att hålla i samlingar flera dagar i veckan. Vi uppfattar att samlingarna är planerade av pedagoger och att ett och ett barn får ta ansvar inom det planerade innehållet. En pedagog hjälper barnet att sätta pilar på en tavla med väderkarta, veckodagar, månader och årstider. Efter det får ansvarsbarnet ”fiska” upp olika fiskar med sånglappar, räknar till tre och alla sjunger sångerna tillsammans. Vid lunchen får ett barn per dag ansvar för att hämta en korg med frukt till sig och kamraterna vid bordet. Vi uppfattar att de barn som får en ansvarsuppgift i samlingen och i vid lunchen ser glada och stolta ut.

Hur barn ges inflytande över verksamheten

Miljön är iordningsställd med olika lekrområden, avpassat lekmaterial för detta, sorterade färger och med bilder på hyllor för platser där materialet ska ligga. Vi frågar pedagogerna, om barnen tillåts blanda lekmaterial från olika lekrområden och de tycker att barnen får göra det om de vill. Vi ser en lek i *Hemvrån*, då ett av barnen vill gå iväg med en dockvagn utanför hemvrån, men får inte det av pedagogerna. Vi frågar om det och en pedagog säger att ”barnen inte brukar göra så”. Förskolechefen förklarar att detta kan ha skett vid en situation med städning och att det för övrigt är tillåtet för barnen att gå utanför Hemvrån med dockvagnarna, exempelvis på ”picknick” i lokalerna.

Under förmiddagar har pedagogerna olika planerade aktiviteter för barnen. Vi frågar om initiativ till förskolans sagotema för de äldre barnen och pedagogerna berättar att de valt temat utifrån jubileet med Tove Jansson 100 år. Andra planerade aktiviteter under veckan är ett program med *Röris*, skapande och en skogsutflykt.

På de yngre barnens avdelning har de också sagotema och planerade aktiviteter. En pedagog berättar att de valt böcker till temat som är anpassade till barnens behov beträffande språk – och begreppsutveckling.

Vi ser att barnen bestämmer vilka figurer de vill göra av *Trolldegen* och pedagogerna säger att barnen även varit med och gjort degen. Barnen rör sig fritt i rummet för *röris* och en pedagog berättar om barnens delaktighet i att göra en karta för skogsutflykten. När en pedagog berättar sagan om *Bockarna bruse* i samlingen, ser barnen intresserade ut och kommenterar det som händer.

Pedagogerna menar att barnen har inflytande i hur de vill arbeta vidare med teman. Det ser vi ett exempel på i femåringarnas tema, då barnen får vara med och bestämma vad de vill göra efter att de sett en film om *Knyttet*. De vill göra en ”sångteater och visa för småbarnen” och pedagogen skriver ner barnens förslag på vad de behöver till det.

Vi ser att barnen ges inflytande under lekstunder inne och ute, då de fritt väljer lekar och lekmaterial. Pedagogerna finns i närheten och ibland deltar de i barnens lekar.

Demokratiska arbetsformer

Vi uppfattar att pedagogerna har ett demokratiskt förhållningssätt gentemot barnen. Pedagogerna samtalar med barnen i olika aktiviteter, ställer dem frågor och lyssnar på dem. Pedagogerna berättar att de haft ett *Barnråd* under våren, men att det upphörde när den pedagog som ansvarade för det slutade. Barnen deltar inte vid utvecklingssamtalen med föräldrarna. Angående *Barnråd* säger pedagogerna att den formen inte fyllde sitt syfte och att de kanske finner nya vägar där barnen får komma till tals på ett demokratiskt sätt.

Samverkan med föräldrar

Bergatrollet är en föräldradriven förskola med styrelse och föräldrar som har uppgifter i olika ansvarsgrupper. Föräldrarna inbjuds till föräldramöte en gång per termin, Drop in – fika vid några tillfällen och till de traditioner förskolan har under läsåret. Varje termin har pedagogerna utvecklingssamtal om barnen med föräldrarna och de ges digital information i form av veckobrev varannan vecka. Pedagogerna tycker att de har en bra föräldrakontakt dagligen och de uppskattar mycket att arbeta i ett föräldrakooperativ, där föräldrarna är positiva och ger dem ansvar och förtroende.

Bedömning i text

Barnen ges till stora delar ansvar för sitt lärande i dagliga situationer, men deras ansvarstagande vid matsituationer och i skapandestunder bör utökas.

Barns tankar, intressen och åsikter tas vanligtvis till vara och de ges möjligheter till ansvar i inom ramarna för planerade aktiviteter. Barnens möjligheter till inflytande i planering av förskolans verksamhet och arbetsmiljö bör utökas.

Pedagogerna har ett arbetssätt i sin vardag där de bemöter barnen med ett demokratiskt förhållningssätt. Förskolan har inget formellt forum för demokrati.

Föräldrarna har stora möjligheter till ansvar och inflytande i förskolan och de inbjuds till olika samverkansformer inom verksamheten.

och metoder. Hon ger exempel på utvärdering och utveckling av förskolans Verksamhets- och Likabehandlingsplaner där hela arbetslaget är delaktiga.

Pedagogerna säger att förskolechefen är en demokratisk ledare och att hon har en vilja att medarbetarna ska må bra. ”Hon litar på oss och är öppen för diskussioner”, säger de.

Det systematiska kvalitetsarbetet

- **Förskolans Årsplan 2014**, med fyra delar bestående av: pedagogisk, administrativ, arbetsmiljö, samt 5-åringarnas verksamhet.
- **Förskolans Verksamhetsplan, 2014-15**. Här läser vi under rubriken: ”Förskolans åtagande och arbetssätt”, mål för varje läroplansområde och beskrivna metoder för hur arbetet ska genomföras inom varje målområde.
- **Kundundersökning Pilen -14** med en svarsfrekvens på 97 %. Svaren visar nöjda föräldrar som rekommenderar förskolan i hög utsträckning. Lägre resultat finns på frågor om Lärande och utveckling, motverkande av kränkande behandling och information till föräldrarna om barnets utveckling. Enkätsvaren har diskuterats i både med föräldrarna och i personalgruppen, berättar förskolechefen.
- **Likabehandlingsplanen 2014**. Den innehåller bland annat åtgärder och ansvar, samt det förebyggande arbetet i motverkandet av kränkande behandling. Här finns också en mall för dokumentation att användas om kränkningar förekommer. Vi ser inte förskolans värdegrund beskriven, utifrån de diskrimineringsgrunder lagen omfattar. Ej heller någon nulägesbeskrivning av eventuella risker för diskriminering och kränkningar inom förskolan. Planen refererar till äldre lagstiftning.
- **Utvärdering av verksamheten**.
Vi tar del av dagordning för personalmöte, intervjufrågor med barnen och veckobrev till föräldrarna.
 - Varje termin utvärderas verksamheten av pedagogerna vid särskilda planeringsdagar. Vid personalmöten en gång per månad träffas hela arbetslaget och följer upp den gemensamma planering som de tidigare gjort. Avdelningsmöten varannan vecka används till reflektioner av veckorna som gått och detta sammanfattas i veckobrev till föräldrarna.
 - förutom i kommunens kundundersökning har föräldrarna möjlighet, att framföra synpunkter vid föräldramöten, utvecklingssamtalen och i den dagliga kontakten, säger förskolechefen. Dialog angående verksamhetsfrågor sker kontinuerligt mellan styrelse – förskolechef – pedagoger, menar hon.
 - Barnens delaktighet i utvärderingar sker tydligast, säger pedagogerna, när de frågar barnen efter avslutad planerad aktivitet, vad de tycker och hur de vill fortsätta. Vi hör det vid olika tillfällen. Intervjuer görs också med barnen om vad de exempelvis tycker om att göra i förskolan. På avdelningen för de yngre barnen är det viktigt att observera barnen och på så sätt se vad de är intresserade av, säger förskolechefen. Barnen är inte delaktiga i utvecklingssamtal tillsammans med föräldrarna. Det finns inte formella forum där barnen kan diskutera, ge synpunkter och delta i beslut som rör förskolans övergripande planering och arbetsmiljö.
- **Kvalitetsanalys 2014**.
Vi tar del av dokumentet där förskolans prioriterade mål, analyser och verksamhetsutveckling beskrivs. Förskolans mål har sin utgångspunkt i

JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE OBSERVATION

Förskolan Bergatrollet har ej tidigare observerats av Våga Visa.

REFERENSER

Begreppsbildning i förskolan År 2014

Bergatrollets förhållningssätt År 2014

Frågor till barnintervju År 2012

Kundundersökning Pilen mars 2014

Kvalitetsanalys för Bergatrollets förskola läsåret 2013/2014

Likabehandlingsplan 2014

Läroplanen för förskolan rev. 2011, samt Våga Visa metodbok 2014

Pedagogisk planering År 2014

Skolverkets allmänna råd med kommentarer 2013

Underlag för utvecklingssamtal 2014

Veckobrev 2014

Verksamhetsplan HT 2014/2015

Förskolechefens kommentarer till rapporten

Förskolans arbete med observationsrapporten

Samtliga pedagoger samt styrelsen har läst igenom dokumentet. Rapporten har sedan tagits upp för genomgång och diskussion på både personalmöte och styrelsemöte. Efter överlämningsmötet har alla föräldrar fått rapporten via mail och ombetts läsa igenom och inkomma med eventuella synpunkter.

De förbättringsområden som rapporten talar om går igenom på förskolans planeringsdag den 16/1 där en handlingsplan utformas för varje område. Barnen kommer att involveras i genomförandet av sagda förbättringsområden genom att aktivt få delta i beslut kring arbetsmiljö samt hur de ska få större inflytande i den pedagogiska planeringen.

Kommentarer till observationens resultat

Vi håller till största delen med om det som rapporten beskriver och känner att rapporten på det hela taget ger en rättvis bild av vår verksamhet. Vi är glada över att vi fick så goda resultat inom "Normer och värden" då detta är något vi prioriterar och har arbetat medvetet med under de senaste åren, framförallt gällande pedagogernas närvarande förhållningssätt och arbetet med barnens självkänsla.

Observatörerna påpekade att vår hemvrå är möblerad med lekmöbler och att där finns dockor. Ja, det stämmer. Där finns också doktorsleksaker, en frisörhörna, en kassaapparat, utklädningskläder av olika slag samt mycket mer. Det är en lekmiljö där barnen via sina lekar kan bearbeta de upplevelser de får av vuxenlivet vilket i många fall innebär att härma det föräldrarna gör. Vi upplever att ALLA barn leker i hemvrån och att lekarna varierar från dag till dag. Vi tänker dock att vi ska involvera barnen i att utveckla hemvrån med den typen av leksaker/aktiviteter som de önskar.

Något vi själva reflekterat över strax före observatörernas besök var att vi på barnens hallskyltar hade skrivit *mamma* och *pappa* och detta ändrade vi strax efteråt till att skriva *familj* istället. Det var intressant att observatörerna tänkt lika som oss även om det inte var helt oväntat.

Vad gäller barns inflytande skriver observatörerna att de sett hur mat har lagts upp på barnens tallrikar på den stora avdelningen och här ställer vi oss frågande. För oss är det viktigt att barnen själva får välja vad och hur mycket de vill äta och av den anledningen får barnen själva lägga för sig av maten. Däremot försöker vi att uppmuntra barnen till att prova nya smaker och prova även det man inte tror att man tycker om. Självklart kan man lämna det man inte vill ha på tallriken. En annan observation vi reagerade på var att ett barn inte skulle ha fått gå iväg med dockvagnen utanför hemvrån. Barnen leker ofta med lekmaterial (som hör hemma i hemvrån och ska återställas dit vid städning) på andra platser inom förskolan. Särskilt populärt är det att leka doktor i hallen eller att packa vagnarna fulla med mat och ha

picknick på gröna mattan. Vår gissning är att observationen måste ha gjorts i samband med städning.

Förbättringsområden i observationsrapporten

- Pedagogisk dokumentation: Beskrivning av lärprocesserna i de pedagogiska dokumentationerna och möjligheter för barnen att reflektera över sitt eget lärande. Istället för att beskriva vad vi gör ska vi beskriva läroprocessen.
- IKT: Användning av modern teknik i vardagen. Alla pedagoger kommer att gå en utbildning kring lärplattor som pedagogiskt komplement i mars och vi ämnar utveckla vårt arbete med IKT under vårterminen.
- Barns inflytande: Eget ansvar för sitt lärande i vardagssituationer samt större inflytande i pedagogisk planering och arbetsmiljö. Vi planerar att involvera barnen mer i planeringen av den pedagogiska verksamheten och arbetsmiljön samt låta dem ta ett större ansvar vid exempelvis samlingen.
- Motverkande av traditionella könsroller/mönster i barnens arbetsmiljö. Vi tänker lyfta detta område på våra personalmöten för att reflektera över vårt bemötande av barnen samt utmana oss själva i hur vi tänker.
- Mångkulturellt synsätt. Här finns det mycket att utveckla och vi diskuterar främst kring hur vi än mer kan inkludera familjer med ett annat ursprung. Vi tänker också kring hur vi kan öka medvetenheten hos barnen kring olika ursprung, kulturer och synsätt.

Nacka 20150119

Anya Lundblad
Förskolechef
Bergatrollets förskola

